

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

Związek małżeński zostaje rozwiązany po uprawomocnieniu się wyroku wydanego przez sąd (art. 1438 i nast. kodeksu cywilnego (Αστικός Κώδικας)).

Istnieją dwa rodzaje postępowań rozwodowych:

w przypadku rozwodu na zgodny wniosek małżonków (*συμυαινετικό διαζύγιο*) małżonkowie wyrażają zgodę na rozwiązanie małżeństwa na piśmie w umowie podpisanej przez siebie i przez ich adwokatów lub wyłącznie przez adwokatów, pod warunkiem że otrzymali oni pełnomocnictwo szczególne do reprezentowania małżonków. Małżeństwo musiało trwać co najmniej sześć miesięcy. Jeżeli małżonkowie nie mają małoletnich dzieci, małżeństwo rozwiązuje się w postępowaniu pozasądowym, tj. wystarczające jest zawarcie powyższej umowy. Jeżeli jednak małżonkowie mają małoletnie dzieci, poza wspomnianą umową muszą oni zawrzeć również inną umowę pisemną regulującą kwestie związane z pieczą nad dziećmi i prawem do osobistej styczności z nimi.

Wszystkie tego rodzaju umowy przedkłada się właściwemu sądowi pierwszej instancji orzekającemu w składzie jednoosobowym (*Μονομελές Πρωτοδικείο*), który je zatwierdza i orzeka o rozwiązaniu małżeństwa w postępowaniu nieprocesowym;

w przypadku rozwodu w postępowaniu procesowym (*διαζύγιο κατ' αντιδικία*) jedno z małżonków, opierając się na potwierdzonych przesłankach świadczących o rozkładzie pożycia małżeńskiego, wytacza powództwo o rozwiązanie małżeństwa przed właściwym miejscowo sądem pierwszej instancji orzekającym w składzie jednoosobowym lub obydwójce małżonkowie wytaczają takie powództwa niezależnie od siebie.

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

Przesłanki orzeczenia rozwodu w postępowaniu procesowym (art. 1439 kodeksu cywilnego) są następujące:

rozkład pożycia małżeńskiego z winy pozwanego lub obojga małżonków, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że dalsze pozostawanie w związku małżeńskim byłoby dla powoda nie do zniesienia. W przypadku bigamii, zdrady małżeńskiej, porzucenia powoda przez pozwanego, dopuszczenia się przez pozwanego zamachu na życie powoda lub aktu przemocy domowej ze strony pozwanego względem powoda domniemywa się, że doszło do rozkładu pożycia małżeńskiego, przy czym pozwany może dążyć do obalenia tego domniemania.

Jeżeli małżonkowie pozostawali w separacji przez ciągły okres co najmniej dwóch lat, istnieje niewzruszalne domniemanie rozkładu pożycia małżeńskiego, a powód może wystąpić o rozwód, nawet gdy do rozkładu pożycia małżeńskiego doszło z jego winy;

jeżeli jeden z małżonków został uznany za zaginionego orzeczeniem sądowym, drugi małżonek może wystąpić o rozwód.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

Po rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód małżonkowie nie mają już obowiązku prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego ani wspólnego podejmowania decyzji. Małżonek, który przyjął nazwisko współmałżonka, może zasadniczo powrócić do swojego poprzedniego nazwiska, chyba że będzie chciał pozostać przy nazwisku byłego małżonka z uwagi na fakt, że zdobył uznanie zawodowe lub artystyczne pod tym nazwiskiem. Z chwilą rozwodu wygasa obowiązek wypełniania wzajemnych obowiązków małżeńskich. Bigamia przestaje być przeszkodą małżeńską. W trakcie małżeństwa zawieszeniu ulega bieg terminów przedawnienia co do roszczeń pomiędzy małżonkami, natomiast po rozwodzie terminy przedawnienia zaczynają biec dalej. Rozwód nie rozwiązuje stosunku powinowactwa między krewnymi jednego z małżonków a krewnymi drugiego małżonka.

3.2 podziału majątku małżonków?

Po orzeczeniu rozwodu każde z małżonków jest uprawnione do odzyskania ruchomości, które stanowią jego własność lub co do której domniemywa się, że stanowią jego własność, nawet jeżeli z danej ruchomości korzystali obydwójce małżonkowie lub wyłącznie drugi z małżonków, o ile drugi z małżonków nie obali takiego domniemania; zasada ta obowiązuje również w przypadku, gdy daną ruchomość można uznać za niezbędną drugiemu z małżonków. Jeżeli małżonek znajdujący się w posiadaniu danego składnika majątku odmówi wydania tego składnika majątku jego właścicielowi, właściciel może wytoczyć powództwo o charakterze rzeczowym, wystąpić z roszczeniem posesoryjnym lub wytoczyć powództwo na podstawie prawa zobowiązań. Po rozwiązaniu małżeństwa małżonek będący właścicielem domu rodzinnego może wytoczyć powództwo o charakterze rzeczowym lub na podstawie prawa zobowiązań przeciwko małżonkowi korzystającemu z domu rodzinnego. Małżeńska wspólność majątkowa ustaje z chwilą orzeczenia rozwodu i każde z małżonków otrzymuje udział w majątku wspólnym zgodnie z przepisami dotyczącymi małżeńskiej wspólności majątkowej i podziału majątku wspólnego. Jeżeli jedno z małżonków nabyło określony składnik majątku w trakcie małżeństwa, drugiemu z małżonków przysługuje prawo do udziału w tym składniku majątku.

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

W przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód sąd wydaje orzeczenie w sprawie władzy rodzicielskiej, na mocy którego:

- może przyznać władzę rodzicielską lub prawo pieczy nad dzieckiem jednemu z rodziców;
- może zobowiązać obojga rodziców do wspólnego sprawowania władzy rodzicielskiej lub pieczy nad dzieckiem;
- może podzielić sprawowanie władzy rodzicielskiej pomiędzy rodziców; lub
- może powierzyć władzę rodzicielską osobie trzeciej.

Rozwiedzeni rodzice są w dalszym ciągu zobowiązani do łożenia na utrzymanie małoletnich dzieci, jeżeli nie uzyskują one dochodów z wykonywanej pracy ani z własnych składników majątku lub jeżeli uzyskiwane przez nie dochody są niewystarczające, aby samodzielnie się utrzymać. Kwestie związane z podziałem obowiązków w tym zakresie małżonkowie rozstrzygają samodzielnie lub – w przypadku wystąpienia sporu – dokonuje tego sąd.

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

W przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód był małżonek, który nie jest w stanie samodzielnie utrzymać się z uzyskiwanych przez siebie dochodów lub z posiadanych składników majątku, ma prawo dochodzić świadczeń alimentacyjnych od drugiego małżonka:

jeżeli w chwili orzeczenia rozwodu wiek lub stan zdrowia małżonka dochodzącego świadczeń alimentacyjnych uniemożliwia mu podjęcie lub kontynuowanie pracy zarobkowej, pozwalającej mu samodzielnie się utrzymać;

jeżeli małżonek zgłaszający roszczenie alimentacyjne sprawuje pieczę nad małoletnim dzieckiem i tym samym nie może prowadzić działalności zarobkowej;

jeżeli małżonek zgłaszający roszczenie alimentacyjne nie jest w stanie znaleźć stałego zatrudnienia lub powinien odbyć szkolenie zawodowe; w obydwu przypadkach uprawnienie do pobierania alimentów z tego tytułu przysługuje mu przez maksymalnie trzy lata od dnia orzeczenia rozwodu; lub

w każdym innym przypadku, w którym przyznanie alimentów w chwili rozwodu zostanie uznane za konieczne z uzasadnionych względów.

Roszczenie alimentacyjne może zostać oddalone lub wysokość alimentów może zostać ograniczona z uzasadnionych względów, w szczególności jeżeli małżeństwo było krótkotrwałe lub jeżeli małżonek uprawniony do świadczeń alimentacyjnych ponosi winę za rozkład pożycia małżeńskiego lub sam jest odpowiedzialny za pozostawanie w niedostatku. Osoba uprawniona traci prawo do świadczeń alimentacyjnych po zawarciu przez nią nowego związku małżeńskiego lub stałego związku o charakterze nieformalnym. Uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych nie wygasa po śmierci małżonka, na którym spoczywa obowiązek alimentacyjny. Uprawnienie wygasa jednak po śmierci osoby uprawnionej do świadczeń alimentacyjnych, chyba że dotyczy świadczeń za czas przeszły lub wymagalnych w chwili śmierci tej osoby.

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

Unieważnienie małżeństwa oznacza, że małżeństwo, które było w pełni wiążące prawnie, zostaje unieważnione na mocy wyroku sądu z uwagi na wystąpienie przeszkody małżeńskiej i tym samym przestaje wywoływać jakiegokolwiek skutki prawne, z jednym wyjątkiem – dzieci urodzone w unieważnionym związku małżeńskim w dalszym ciągu są uznawane za dzieci zrodzone z małżeństwa. Do unieważniania małżeństwa podlegającego unieważnieniu lub nieważnego stosuje się przepisy w zakresie unieważniania dowolnych nieważnych czynności prawnych (art. 1372 i nast. kodeksu cywilnego).

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Małżeństwo może zostać unieważnione w przypadku niespełnienia jednej z pozytywnych przesłanek zawarcia małżeństwa lub w przypadku wystąpienia bezwzględnej przeszkody małżeńskiej, a także w przypadku gdy małżeństwo podlega unieważnieniu z uwagi na wprowadzenie w błąd lub zastosowanie przymusu.

Uznaje się, że pozytywna przesłanka zawarcia związku małżeńskiego nie zostaje spełniona, jeżeli małżonkowie nie złożyli oświadczenia woli osobiście lub jeżeli złożyli takie oświadczenie warunkowo lub na pewien okres; jeżeli małżonkowie są osobami małoletnimi, a sąd nie wyraził zgody na zawarcie przez nich związku małżeńskiego; jeżeli dla któregośkolwiek z małżonków sąd wyznaczył kuratora, który sprzeciwił się zawarciu związku małżeńskiego, bądź sąd nie udzielił zgody na jego zawarcie; lub jeżeli dowolne z małżonków nie miało świadomości podejmowanych przez siebie czynności przy zawieraniu związku małżeńskiego lub jeżeli – w chwili zawierania związku małżeńskiego – poczytalność któregośkolwiek z małżonków była ograniczona z uwagi na chorobę psychiczną. Za bezwzględną przeszkodę małżeńską uznaje się zawarcie małżeństwa przez wstępnych lub zstępnych niezależnie od stopnia pokrewieństwa lub przez krewnych w linii bocznej do czwartego stopnia pokrewieństwa, a także zawarcie małżeństwa przez powinowatych w linii prostej niezależnie od stopnia powinowactwa lub przez powinowatych do trzeciego stopnia powinowactwa lub zawarcie małżeństwa przez osobę pozostającą już w związku małżeńskim lub przez osoby, które łączy stosunek przysposobienia.

Małżeństwo może zostać konwalidowane, jeżeli małżonkowie złożą świadome i nieprzymuszone oświadczenie woli o wstąpieniu w związek małżeński; jeżeli osoby małoletnie, które nie były uprawnione do zawarcia związku małżeńskiego, uzyskają następnie zgodę sądu na zawarcie małżeństwa; jeżeli osoba małoletnia, która nie była uprawniona do zawarcia związku małżeńskiego, ukończy 18 rok życia i uzna zawarty związek małżeński; jeżeli małżonkowi pozbawionemu zdolności do czynności prawnych, zdolność ta zostanie przywrócona, przy czym małżonek ten uzna następnie zawarte małżeństwo; jeżeli kurator, sąd lub małżonek, który nie miał zdolności do czynności prawnych i który następnie ją uzyskał, uznają zawarty związek małżeński; lub jeżeli osoba, która zawarła związek małżeński pod wpływem błędu lub przymusu wyrazi zgodę na zawarcie związku małżeńskiego po wyprowadzeniu jej z błędu lub po ustaniu przymusu. Małżeństwo nie zostaje zawarte, jeżeli oświadczenia osób wstępujących w związek małżeński nie zostały złożone przed burmistrzem i w obecności świadków, a w przypadku ślubu kościelnego – jeżeli małżeństwo nie zostało zawarte przed kapłanem Kościoła prawosławnego lub przez kapłanem innego kościoła lub związku wyznaniowego uznawanego w Grecji. W takim przypadku małżeństwo nie wywołuje skutków prawnych, a każda osoba mająca w tym swój interes prawny może wystąpić z powództwem o ustalenie nieistnienia małżeństwa.

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

Co do zasady skutki małżeństwa zostają zniesione z mocą wsteczną. Dotyczy to wszystkich stosunków osobistych, rodzinnych i majątkowych między małżonkami. Unieważnienie małżeństwa znosi prawo małżonka do dziedziczenia ustawowego po drugim małżonku od chwili zawarcia związku małżeńskiego (*ex tunc*). Skutkuje również unieważnieniem wszystkich czynności prawnych między małżonkami a osobami trzecimi, które małżonkowie zawarli jako małżeństwo z uwagi na potrzeby związane ze wspólnym życiem małżeńskim albo ze względów związanych z koniecznością zarządzania majątkiem jednego z małżonków, przy założeniu jednak, że osoby trzecie, z którymi małżonkowie dokonali takich czynności, działały w dobrej wierze. Jeżeli w chwili zawierania związku małżeńskiego którejkolwiek z małżonków (lub obojwoje małżonkowie) nie zdawało sobie sprawy z faktu jego nieważności, nieważność wywołuje skutki w odniesieniu do takiego małżonka wyłącznie *ex nunc*. Małżonek, który w chwili zawierania związku małżeńskiego nie zdawał sobie sprawy z nieważności związku małżeńskiego, jest uprawniony do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od drugiego małżonka, który o tym wiedział.

Uprawnienie przysługuje również wobec spadkobierców małżonka, który wiedział o nieważności, jeżeli nie dożyje on chwili unieważnienia małżeństwa, na podstawie przepisów dotyczących rozvodu stosowanych odpowiednio. Analogiczne uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych przysługuje również małżonkowi, który został przymuszony do zawarcia małżeństwa pod wpływem bezprawnej groźby lub innego działania niezgodnego z prawem bądź sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, jeżeli małżeństwo zostanie unieważnione lub w przypadku śmierci drugiego małżonka (art. 1383 kodeksu cywilnego).

10 Czy istnieją jakiegokolwiek alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

Nie.

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

Sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym (art. 17 pkt 1 kodeksu postępowania cywilnego (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας)) jest sądem właściwym do orzekania w sprawie rozwiązania małżeństwa z uwagi na rozkład pożycia małżeńskiego z winy jednego lub obojga małżonków lub z uwagi na fakt, że jeden z małżonków został uznany za zaginionego; unieważnienia nieważnego małżeństwa lub małżeństwa podlegającego unieważnieniu; ustalenia nieistnienia małżeństwa oraz do orzekania w sprawie stosunków małżeńskich między małżonkami wynikających z małżeństwa. W takim przypadku stosuje się postępowanie sądowe przewidziane dla sporów małżeńskich – przepisy w tym zakresie zostały zmienione ustawą nr 4055/2012.

Sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym jest również właściwy w przypadku rozvodu na zgodny wniosek małżonków, ale w tym przypadku sąd orzeka w postępowaniu nieprocesowym. Za sąd właściwy uznaje się sąd właściwy dla ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (art. 39 kodeksu postępowania cywilnego) lub dla ich miejsca zwykłego pobytu, o ile przynajmniej jedno z małżonków w dalszym ciągu zamieszkuje w tym miejscu, lub dla miejsca zwykłego pobytu pozwanego (art. 22 kodeksu) lub – w przypadku wspólnego pozwu – dla miejsca, w którym jedno z małżonków ma swoje zwykłe miejsce pobytu, lub dla miejsca zwykłego pobytu powoda, jeżeli zamieszkiwał on w tym miejscu przez co najmniej rok bezpośrednio przed wniesieniem pozwu lub przez co najmniej sześć miesięcy, jeżeli jest obywatelem greckim lub jeżeli obojwoje małżonkowie są obywatelami greckimi. Ewentualne powództwo wzajemne zostanie rozpoznane przez ten sam sąd. Powództwo o zasądzenie alimentów można połączyć z powództwem rozwodowym, powództwem o unieważnienie małżeństwa lub powództwem o ustalenie nieistnienia małżeństwa. W takim przypadku sądem właściwym do rozpoznania tych powództw w postępowaniu przewidzianym dla spraw małżeńskich i z zastrzeżeniem terminów przedawnienia będzie

właściwy miejscowo sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym. Do powództwa rozwodowego można dołączyć również powództwo w sprawie władzy rodzicielskiej i prawa do osobistej styczności z dzieckiem – w takim przypadku sądem właściwym do rozpoznania powództwa będzie sąd pierwszej instancji orzekający w składzie jednoosobowym na podstawie w art. 681B i nast. kodeksu postępowania cywilnego.

Pozew należy złożyć w kancelarii sądu; sekretarz sądu wyznaczy następnie termin rozprawy i odnotuje go na odpisach pozwu. Adwokat powoda zwróci się do urzędnika sądowego doręczającego pisma procesowe o doręczenie pozwanemu odpisu pozwu z wpisanym terminem rozprawy oraz wezwania do stawienia się przed sądem w terminie i miejscu wyznaczonym przez sąd. Urzędnik sądowy doręczy odpis pozwu pozwanemu. Urzędnik sądowy musi doręczyć odpis pozwu pozwanemu w terminie 60 dni, jeżeli pozwany ma swoje miejsce pobytu lub zamieszkania na terytorium Grecji, lub w terminie 90 dni, jeżeli pozwany ma swoje miejsce pobytu lub zamieszkania za granicą bądź jeżeli adres miejsca pobytu lub zamieszkania pozwanego nie jest znany. W przypadku konieczności doręczenia pisma procesowego osobie o znanym adresie pobytu lub zamieszkania na zasadzie analogii stosuje się przepisy przewidziane w rozporządzeniach unijnych, a ściślej rzecz biorąc – w rozporządzeniu (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych lub, w stosownych przypadkach, w konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. lub w traktatach dwustronnych lub wielostronnych.

W sprawach majątkowego ustroju małżeńskiego, rozwodu i separacji sądowej stosuje się następujące prawo materialne (art. 14, 15 i 16 kodeksu cywilnego) w podanej kolejności:

prawo ostatniego państwa, którego obywatelstwo posiadali oboje małżonkowie w trakcie małżeństwa, pod warunkiem że przynajmniej jedno z małżonków w dalszym ciągu posiada to obywatelstwo;

prawo państwa, w którym małżonkowie mieli swoje ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu w trakcie małżeństwa; lub

prawo państwa, z którym małżonkowie są najsilniej związani.

Stosunki między rodzicami a dzieckiem (art. 18 i 19 kodeksu cywilnego) reguluje następujące ustawodawstwo w podanej kolejności:

a) prawo ostatniego państwa, którego obywatelstwo posiadały wszystkie zainteresowane strony;

b) prawo państwa, w którym wszystkie zainteresowane strony miały ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu; lub

c) prawo państwa, którego obywatelstwo posiada dziecko; jeżeli dziecko posiada zarówno obywatelstwo greckie, jak i obywatelstwo państwa trzeciego, zastosowanie ma prawo greckie, a jeżeli dziecko posiada obywatelstwo więcej niż jednego państwa trzeciego, zastosowanie ma prawo tego państwa, z którym dziecko ma najsilniejszą więź.

Zgodnie z zasadą *lex fori* (zasada prawa państwa sądu orzekającego) prawem procesowym jest greckie prawo procesowe, wobec którego pierwszeństwo ma jednak prawo Unii Europejskiej i postanowienia innych traktatów międzynarodowych, zgodnie z art. 28 konstytucji. Adwokaci reprezentujący strony muszą posiadać pełnomocnictwo szczególnie upoważniające ich do działania w imieniu danej strony. Przy przeprowadzaniu dowodów przez sąd należy przedstawić akt małżeństwa, zaświadczenie o stanie cywilnym oraz inne dowody z dokumentów. Przesłuchanie świadków i prezentacja ustaleń faktycznych odbywa się na rozprawie. W przypadku rozwodu na zgodny wniosek małżonków strony muszą wyrazić wolę rozwiązania małżeństwa w pisemnym oświadczeniu podpisanym przez siebie lub przez ich pełnomocników lub zarówno przez siebie, jak i pełnomocników, przy czym muszą również przedstawić umowę regulującą kwestie związane z pieczę nad wspólnymi dziećmi i prawem do osobistej styczności ze wspólnymi dziećmi. Sąd zatwierdza taką umowę i orzeka o rozwiązaniu małżeństwa. Sąd ocenia oświadczenia stron wedle własnego uznania. Sąd nie przesłuchuje stron pod przysięgą ani nie powołuje dzieci stron na świadków. Świadczenie i biegli zeznają pod przysięgą. Sąd prowadzący postępowanie rozwodowe podejmuje próbę doprowadzenia do pojednania stron. Niestawienie się przez pozwanego na rozprawie nie wpływa na wyrok w danej sprawie. Jeżeli jedna ze stron postępowania umrze przed uprawomocnieniem się wyroku, postępowanie zostaje umorzone. W przypadku pozwu o unieważnienie małżeństwa, który może zostać wniesiony również przez prokuratora, sąd wzywa prokuratora do stawiennictwa. Jeżeli jedna ze stron postępowania umrze, postępowanie zawieszają się, przy czym sąd podejmuje postępowanie na wniosek spadkobierców tej strony. Jeżeli powództwo o unieważnienie małżeństwa lub o ustalenie nieistnienia małżeństwa zostało wniesione przez prokuratora, powództwo jest skierowane przeciwko obydwu stronom, a w przypadku śmierci którejkolwiek ze stron – przeciwko spadkobiercom tej strony.

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Tak, pod pewnymi warunkami. Z pomocy prawnej mogą skorzystać w szczególności osoby, które nie są w stanie pokryć kosztów procesowych bez uszczerbku dla własnych środków utrzymania lub środków przeznaczonych na utrzymanie rodziny, pod warunkiem że ich żądania nie okażą się w oczywisty sposób bezpodstawne lub bezzasadne. Z wnioskiem o pomoc prawną należy zwrócić się do sędziego rozpoznającego daną sprawę lub do sądu, w którym należy wytoczyć powództwo; w przypadku postępowania przed sądem pierwszej instancji orzekającym w składzie wieloosobowym wniosek o pomoc prawną należy przekazać prezesowi sądu, a w sprawach niewchodzących w zakres postępowania sądowego należy go wnieść do sądu rejonowego w sprawach cywilnych (*ειρηνοδίκηίο*) właściwego dla miejsca zamieszkania powoda (art. 194 i nast. kodeksu postępowania cywilnego).

We wniosku należy pokrótce przedstawić przedmiot sporu, dowody, które zostaną przedstawione w toku rozprawy, oraz dowody potwierdzające spełnienie warunków uprawniających do skorzystania z pomocy prawnej. Do wniosku należy również załączyć szereg dokumentów uzupełniających:

zaświadczenie wydane (nieodpłatnie) przez burmistrza lub przewodniczącego rady gminy, w której wnioskodawca ma swoje miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu, potwierdzające sytuację zawodową, finansową i rodzinną wnioskodawcy;

zaświadczenie wydane (nieodpłatnie) przez inspektora kontroli skarbowej właściwego dla miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu wnioskodawcy potwierdzające, że w ciągu ostatnich trzech lat wnioskodawca składał deklaracje dotyczące podatku dochodowego lub deklaracje dotyczące jakiegokolwiek innego podatku bezpośredniego, które zostały zatwierdzone po przeprowadzeniu stosownej kontroli.

Sąd rozpatrujący wniosek o pomoc prawną może wezwać stronę przeciwną wnioskodawcy (bez opłat) do stawienia się przed sądem, przy czym nie obowiązuje wówczas przymus adwokacki. Sąd przyznaje pomoc prawną, jeżeli uzna, że na podstawie przedstawionych dowodów można przyjąć, że wnioskodawca spełnia warunki. Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej podejmuje się odrębnie dla każdego postępowania, przy czym jest ona wiążąca niezależnie od instancji i rodzaju sądu oraz odnosi się także do czynności związanych z wykonaniem prawomocnego wyroku. Osoba, której prawo do pomocy prawnej zostało potwierdzone w ten sposób, jest tymczasowo zwolniona z obowiązku uiszczania opłat sądowych oraz pokrywania ogólnych kosztów postępowania, tj. honorariów notariuszy i komorników, wydatków świadków, wynagrodzenia biegłych, honorariów adwokatów i wszelkich innych pełnomocników oraz z obowiązku wniesienia zabezpieczenia na poczet tych kosztów. Sąd może także zwolnić wnioskodawcę jedynie z części kosztów. Korzystanie z pomocy prawnej nie zwalnia strony z obowiązku uiszczenia wszelkich kosztów zasądzonych na rzecz strony przeciwnej. Na wniosek wnioskodawcy sąd może, w postanowieniu dotyczącym pomocy prawnej lub w późniejszym terminie, wyznaczyć adwokata, notariusza lub komornika odpowiedzialnego za udzielenie pomocy wnioskodawcy. Wspomniane osoby są zobowiązane do świadczenia pomocy prawnej na rzecz wnioskodawcy, a postanowienie o ich wyznaczeniu ma przymiot pełnomocnictwa.

Prawo do korzystania z pomocy prawnej wygasa w chwili śmierci osoby uprawnionej, przy czym czynności, których podjęcie nie może zostać odroczone, mogą zostać podjęte zgodnie z wcześniej wydanymi dyspozycjami. Ponadto sąd może wydać postanowienie o cofnięciu pomocy prawnej lub ograniczyć

zakres pomocy z urzędu lub na wniosek prokuratora, jeżeli okaże się, że wnioskodawca nie spełniał warunków przyznania pomocy lub przestał spełniać te warunki lub że doszło do zmiany warunków udzielenia pomocy prawnej. Kwestie związane z pokrywaniem kosztów regulują przepisy art. 190–193 kodeksu postępowania cywilnego.

Dlatego też, jeżeli sąd zasądzi na rzecz osoby korzystającej z pomocy prawnej określoną kwotę do uiszczenia przez stronę przeciwną, opłaty skarbowe, opłaty za wydanie odpisów oraz inne opłaty pobiera się zgodnie z ustawą o pobieraniu dochodów publicznych. Koszty należne osobie korzystającej z pomocy, jej adwokatom lub innym pełnomocnikom procesowym lub urzędnikom sądowym zasądza się na ich rzecz, przy czym pobiera się je zgodnie z przepisami postępowania egzekucyjnego. Na tej samej zasadzie koszty zasądzone od osoby korzystającej z pomocy prawnej pobiera się niezwłocznie po potwierdzeniu ustania któregokolwiek z warunków udzielenia pomocy prawnej. Jeżeli sąd przyznał stronie pomoc prawną po złożeniu przez nią fałszywych oświadczeń lub przedstawieniu nieprawdziwych informacji, sędzia wydający postanowienie o cofnięciu pomocy prawnej nałoży na nią karę finansową w wysokości od 100 EUR do 200 EUR, którą strona ma obowiązek uiścić na rzecz Funduszu Ubezpieczeniowego Prawników Praktyków. Ponadto strona ta będzie również zobowiązana do uiszczenia opłat, z których została zwolniona, przy czym może również zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej z tytułu składania fałszywych oświadczeń.

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

Tak. Strona przegrywająca może wnieść do właściwego miejscowo sądu apelacyjnego (*Εφετείο*) apelację od wyroku orzekającego rozwód, unieważnienie małżeństwa nieważnego lub podlegającego unieważnieniu bądź ustalającego nieistnienie małżeństwa w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia jej wyroku, jeżeli ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Grecji, lub w terminie sześćdziesięciu dni, jeżeli ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu za granicą lub jeżeli jej miejsce zamieszkania nie jest znane, zaś w przypadku niedoręczenia wyroku – w terminie trzech lat od daty publikacji wyroku. Jeżeli strona uprawniona do wniesienia apelacji umrze, termin na wniesienie apelacji rozpoczyna bieg w dniu doręczenia wyroku następcom prawnym pod tytułem ogólnym lub szczególnym tej osoby.

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

W obecnie obowiązującym rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczącym uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej ustanowiono zasadę, zgodnie z którą orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim UE muszą zostać uznane w innych państwach członkowskich bez konieczności stosowania jakiegokolwiek specjalnej procedury. Każda osoba zainteresowana uznaniem orzeczenia o rozwodzie, separacji sądowej lub unieważnieniu małżeństwa w Grecji powinna zwrócić się do sądu pierwszej instancji orzekającego w składzie jednoosobowym właściwego dla miejsca zwykłego pobytu osoby, w odniesieniu do której wyrok ma zostać wykonany, albo dla miejsca wykonania wyroku.

Po wyznaczeniu terminu rozprawy odpis wniosku musi zostać doręczony stronie przeciwnej wraz z dokumentem określającym termin rozprawy i zawierającym wezwanie do stawienia się na rozprawie. Sąd nie może badać właściwości sądu, który wydał wyrok. Sąd analizuje, czy uznanie orzeczenia byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym danego państwa; czy pismo wszczynające postępowanie zostało doręczone stronie przeciwnej w czasie umożliwiającym jej przygotowanie obrony, chyba że zostało potwierdzone, że strona ta bez zastrzeżeń przyjęła orzeczenie; czy wyrok da się pogodzić z wcześniejszym wyrokiem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, lub w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim, jeżeli wyrok spełnia warunki niezbędne do uznania go w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie. Jeżeli sąd będzie przekonany, wówczas uzna orzeczenie.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu greckiego o uznaniu wyroku wydanego w innym państwie członkowskim UE jest sąd apelacyjny właściwy do rozpoznania środków odwoławczych od orzeczeń sądu niższej instancji. Termin na wniesienie zażalenia wynosi jeden miesiąc od dnia doręczenia postanowienia, chyba że strona, przeciwko której wystąpiono o uznanie, ma miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym wydano klauzulę wykonalności – w takim przypadku termin na wniesienie zażalenia wynosi dwa miesiące od daty doręczenia postanowienia. Wspomniany termin nie może zostać przedłużony z powodu znacznej odległości. Jeżeli strona, przeciwko której wniesiono o uznanie orzeczenia, nie stawi się przed sądem, sąd musi zawiesić postępowanie, aby upewnić się, że strona ta została w prawidłowy sposób wezwana do stawienia się przed sądem lub że podjęto wszelkie możliwe działania w celu doręczenia jej wezwania. Od orzeczenia sądu apelacyjnego przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego (*Άρειος Πάγος*).

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Do spraw rozwodowych stosuje się następujące prawo materialne w podanej kolejności:

prawo ostatniego państwa, którego obywatelstwo posiadały obydwie strony, pod warunkiem że przynajmniej jedna ze stron w dalszym ciągu posiada to obywatelstwo;

prawo ostatniego państwa, w którym strony miały wspólne miejsce zwykłego pobytu w trakcie małżeństwa; lub

prawo państwa, z którym małżonkowie mają najsilniejsze więzi.

Zgodnie z zasadą *lex fori* prawem procesowym jest greckie prawo procesowe, wobec którego pierwszeństwo ma jednak prawo Unii Europejskiej zgodnie z art. 28 greckiej konstytucji.

Ostatnia aktualizacja: 26/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.